EVALUATIE

GROENE METROPOOLREGIO ARNHEM-NIJMEGEN

2021-2025

concept

CONCEPT

Concept DB 12 november 2025

1 Inleiding

In de Gemeenschappelijke Regeling is opgenomen in artikel 36 lid 2, dat de regio aan het einde van een bestuursperiode een evaluatie uitvoert. Het algemeen bestuur (AB) heeft op 10 september 2025 de evaluatieopdracht vastgesteld. Met de vaststelling van de onderzoeksopdracht heeft het AB een keuze gemaakt over de inhoud van het op te stellen rapport. Een evaluatie in de vorm van een *overdrachtsdocument* waar in beschrijvende vorm wordt vastgelegd wat de afgelopen bestuursperiode is gebeurd.

- nog aan te vullen -

2. Ontwikkeling van de samenwerking

De Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen bestaat 5 jaar. Vanaf 2022 zijn kwartaalrapportages gemaakt, met een uitgebreide inhoudelijke verslaglegging van de ontwikkelingen. Deze kwartaalrapportages staan allemaal op onze, recent vernieuwde, website. In dit hoofdstuk schetsen we de belangrijkste, meest in het oog springende ontwikkelingen, in de afgelopen 5 jaar.

2021 | Start van de samenwerking

De organisatie gaat van start vanaf 1 januari 2021. In het eerste half jaar is het construct met een interim-directeur, een bouwteam bestaande uit enkele ambtenaren uit de deelnemende gemeenten, 5 opgavemanagers en de bijbehorende bestuurlijke overleggen ingericht. Vanaf 1 september 2021 is de huidige directeur/secretaris in dienst van de GMR en is er ook een eigen kantoor in Elst. Gezien het feit dat door corona onduidelijk is wanneer en hoe op kantoor kan worden gewerkt is gekozen voor een klein kantoor, als landingsplaats, om te kunnen starten.
Er is een eerste Regionale Agenda voor 2022 gemaakt en de uitvoering wordt direct ter hand genomen.

In deze agenda staan nieuwe opgaven, maar ook het door-ontwikkelen van opgaven waar vanuit de voorgaande samenwerking al aan gewerkt is. Zo is in het najaar van 2021 de Verstedelijkingsstrategie Arnhem/Nijmegen/Foodvalley door alle gemeenten in de GMR maar ook de gemeenten van Foodvalley vastgesteld. Deze ontwikkeling was al in gang gezet en dat geldt voor meerdere onderdelen van de andere opgaven, zoals de gezamenlijke inzet op bereikbaarheid van de regio, de Regionale Energie Strategie en het Regionaal Programma Werklocaties. Voor de Ontspannen Regio is een nieuwe invulling gemaakt, deze opgave kent geen historie in de GMR.

De samenwerking kent zowel bestuurlijke, ambtelijke als financiële steun van de provincie Gelderland. De financiële steun voor de organisatie is destijds voor de eerste jaren verleend om te helpen opbouwen. Bestuurlijk is de steun uitgesproken in het Bestuursakkoord dat is gesloten tussen de provincie, The Economic Board (TEB) en de GMR. Ambtelijk is er in de formatie bij de provincie ruimte gemaakt om een team direct aan onze regio te verbinden. Tot de dag van vandaag is dit ambtelijk een heel constructieve samenwerking en wordt collegiaal samengewerkt aan de opgaven van de regio.

2022 | Positioneren en beleidsvorming

Meer landschap, meer stad!

Woondeal
Er is in de GMR een enorme opgave, 60.000 huizen bijbouwen tot

CONCEPT

2040. In de eerste Woondeal van maart 2020, nog voor de start van de GMR, zijn regionaal afspraken gemaakt over het verbeteren van het functioneren van de woningmarkt, het versnellen van de woningbouwproductie en verbeteren van leefbaarheid in bestaande wijken.
Het lukt met vereende bestuurlijke en ambtelijke krachten vanuit de gemeente Arnhem en de GMR om Spoorzone Arnhem-Oost op de landelijke lijst van grote woningbouwlocaties te krijgen. Dit is belangrijk voor de bekostiging van de woningbouwplannen, het uitplaatsen van spooremplacementen en benodigde aanpassing van de infrastructuur. Het Stationsgebied van Nijmegen en Kanaalzone Nijmegen hadden een jaar eerder al dit predicaat gekregen. Onze regio kent daarmee 3 grootschalige woningbouwlocaties.

We hebben grote ambities als het gaat om circulair bouwen. De bouwsector levert een enorme bijdrage aan de CO2-uitstoot. In de Woondeal is vastgelegd dat we in 2025 25% circulair willen bouwen en in 2030 al 50%. Maar wat is dan circulair bouwen? Om deze vraag te beantwoorden is een Circulaire Impactladder ontwikkeld. Het biedt een maatstaf om de circulariteit van nieuwbouwwoningen te kunnen beoordelen. Inmiddels is deze circulaire impactladder uitgebouwd voor conceptueel bouwen en wordt door vele partijen, binnen en buiten de GMR toegepast.

Verstedelijkingsafspraken
Een van de afspraken uit de Woondeal is het maken van een Verstedelijkingsstrategie en vanuit deze strategie zijn Verstedelijkingsafspraken gemaakt. De verstedelijking in de regio Arnhem Nijmegen Foodvalley moet in balans zijn met de prachtige omgeving. De groei van de regio moet gepaard gaan met versterking, herstel maar ook uitbreiding van natuur en landschap. Mensen wonen hier graag vanwege de prachtige omgeving en deze kwaliteit moeten we koesteren. Er zijn afspraken gemaakt om landschap, wonen, mobiliteit en economie in samenhang met elkaar te ontwikkelen. Dit alles is in 2022 in Verstedelijkingsafspraken vastgelegd tijdens het BO Mirt evenals afspraken over bijdragen aan de verstedelijkingsopgaven van de GMR. Zo heeft het Rijk meer dan € 100 miljoen toegezegd voor het versterken van de bereikbaarheid van de Groene Metropoolregio:
• € 72 miljoen om de grootschalige woningbouwlocatie Spoorzone Arnhem-Oost mogelijk te maken en te ontsluiten.
• € 25 miljoen voor de grootschalige Woningbouwlocaties Stationsgebied en Kanaalzone Nijmegen.
• € 4.5 miljoen voor de ontwikkeling van Wijchen-West.

Deze bedragen komen bovenop de al eerder toegekende Rijksbijdragen van zo'n € 88 miljoen voor Nijmegen tijdens het BO Leefomgeving en andere subsidies zoals Woningbouwimpuls (WBI) en mobiliteitsbijdragen, bijvoorbeeld voor de gemeenten Arnhem, Duiven, Heumen en Rheden. In totaal is er in 2021 en 2022 voor ca. € 300 miljoen toegekend aan de GMR-gemeenten. Een mooi begin van de samenwerking in GMR verband!

Ontspanning, natuur, cultuur en recreatie
De Ontspannen regio bevat opgaven waar de regio lang niet op heeft samengewerkt. Hierop samenwerken loont, zo blijkt. Zo is er in 2022 door gemeenten en provincie samen budget vrijgemaakt voor een wandelroutenetwerk en voor culturele initiatieven.

Groen-blauw raamwerk
In 2022 is ook het groen-blauw raamwerk opgeleverd: een rapport met kansen voor versterking van natuur, landschap en cultuurhistorie in de GMR. Daarbij is ook gekeken hoe we deze kansen kunnen verbinden met andere ontwikkelingen die ruimte vragen. Denk bijvoorbeeld aan het combineren van maatregelen voor klimaatadaptatie en herstel of ontwikkeling van natuur. Het is belangrijke input geweest voor de bouwsteen leefomgeving van de Verstedelijkingsstrategie.

Energiesamenwerking
In 2022 was er de feestelijke oplevering en voortzetting van de regionale inkoop van elektriciteit. In 2017 is gestart met het gezamenlijk inkopen van regionale hernieuwbare energie. Na 5 jaar is het gelukt dat gemeenten 100% nieuwe regionale duurzame energie gebruiken, voor een belangrijk deel in eigendom van energiecoöperaties van onze eigen inwoners in de regio. Dit is een bijzonder resultaat van jarenlange samenwerking op dit terrein en verder in het land tot de dag van vandaag nog niet geëvenaard.

CONCEPT

We hebben in 2022 de aanbesteding van de gezamenlijk inkoop van gas succesvol kunnen afronden. Met Eneco hebben we een partij gevonden die ons vanaf 1 januari 2023 gaat helpen om geleidelijk de overstap naar duurzaam geproduceerd gas te maken.
Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) vond aanvankelijk, op basis van het vijfde Europese sanctiepakket, dat gemeenten hun lopende contract met Gazprom moesten ontbinden per 10 oktober 2022. De GMR heeft met de voorbereiding van een brief van de wethouders van Arnhem en Nijmegen aan de minister en in tweede instantie een ontheffingsaanvraag, ervoor gezorgd dat er een ontheffing voor die verplichting is verkregen. Dit kreeg uiteindelijk landelijk navolging: Minister Jetten maakte per Kamerbrief bekend dat er een algemene ontheffing tot 1 januari kwam voor partijen met gascontracten met SEFE Energy Ltd (voorheen Gazprom).
Hiermee is voorkomen dat de regio onnodig enkele miljoenen extra heeft uitgegeven aan de inkoop van gas. Dat lukte, omdat we zorgvuldig hadden uitgezocht dat de financiële connectie van Gazprom Nederland met de Russen inmiddels was doorgesneden en er geen opbrengsten naar Rusland vloeiden.

Ontmoeting en bestuurlijke ontwikkelingen 2022
In 2022 vonden ook gemeenteraadsverkiezingen plaats, waardoor ruim een jaar na oprichting diverse bestuurlijke posten in de GMR door nieuwe bestuurders zijn ingevuld.

Congres Groei in balans
Ons eerste congres vond plaats met zo'n 300 deelnemers in de Lindenberg in Nijmegen op 10 juni. Dit was ook het eerste moment na Corona dat een dergelijk evenement was toegestaan. We hadden twee topsprekers. Pieter Derks heeft de GMR als onderdeel van zijn show gemaakt en op 10 juni is dat onderdeel tijdens ons congres door hem ten tonele gebracht. Sindsdien bestaat de term "Pieter Derks proof" als aanduiding van de leesbaarheid van de stukken. De tweede topspreker was Floris Alkemade, over zijn boek "De toekomst van Nederland", dat goed aansloot op de titel van het congres "Groei in balans".

Public Affairs zorgt voor naamsbekendheid in Den Haag, Brussel en Duitsland.
Door public affairs is gewerkt aan naamsbekendheid in Den Haag, Brussel en Duitsland. Het oude kantoor wordt verlaten, de huur van het huis in Brussel opgezegd en een slankere doelgerichtere koers is ingezet voor Brussel. Een nieuw klein kantoortje wordt gehuurd zodat we wel in Brussel geregistreerd staan als organisatie, dat is als ingang bij diverse Europese organisaties belangrijk.

2023 | Verdere professionalisering en vertraging

Regio Deal "Gezonde groene groei".
Het Kabinet heeft op 17 februari 2023 besloten om met de regio Arnhem-Nijmegen een Regio Deal te willen sluiten om de brede welvaart in het gebied te verbeteren. Van de
23 regio's die een propositie hebben ingediend, zijn er 14 gehonoreerd en onze regio hoort daarbij. Uitgangspunt is het voorstel Gezonde Groene Groei, dat we in november bij het Rijk hebben ingediend. In dit voorstel is een programma van € 100 miljoen voorgesteld, waarvan € 40 miljoen gevraagd aan het Rijk. Het Kabinet heeft besloten om maximaal € 15 miljoen (inclusief BTW) voor de Regio Deal Arnhem-Nijmegen beschikbaar te stellen. Dus veel minder dan is gevraagd. Uiteindelijk is een programma gemaakt met zes programmalijnen, te weten: Gezond leven - Toekomstbestendig wonen - Sterke Bedrijvigheid - Werkende arbeidsmarkt - Grenzeloos samenwerken - Wijk en dorpsgericht werken.
Door het Rijk is €15 miljoen beschikbaar gesteld en daar staat minstens zoveel cofinanciering van de deelnemende partijen tegenover. Er wordt dus ruim €30 miljoen geïnvesteerd in de regio met de uitvoering van de Regio Deal. Het betreft een vierjarig programma 2024-2027. De provincie Gelderland is kassier voor de Regio Deal.

Gedrag en duurzame mobiliteit

Het programmaplan Slim & Schoon Onderweg 2023-2026 is op 27 maart vastgesteld door de gezamenlijke partners, inclusief het uitvoeringsplan en de begroting voor 2023. Uiteindelijk is in 2024 ook de benodigde bekostiging van het programma beschikbaar gekomen. Slim & Schoon Onderweg stimuleert mensen om minder te reizen door thuis te werken, buiten de spits te reizen en/of te kiezen voor duurzame vervoermiddelen zoals het openbaar vervoer, de fiets of deelmobiliteit. Nieuw in het programma is de bewonersaanpak, gericht op individuele reizigers.

In Arnhem hebben bestuurders van diverse onderwijsinstellingen hun steun uitgesproken voor de onderwijsaanpak en de Nijmeegse campusaanpak Heijendaal is opgeschaald naar de hele regio. Inmiddels is daar landelijke belangstelling voor.

Economie van de Toekomst

Op 31 maart is het koersdocument Economie van de Toekomst vastgesteld door het bestuurlijk platform Productieve regio. De koers is opgebouwd rondom een zestal onderwerpen: netcongestie, campussen, logistiek, circulaire economie en Hoge Milieu Categorieën (HMC), verdichting en herstructurering bedrijventerreinen en, als zesde, de balans tussen wonen en werken.

Op 14 december werd de eerste regionale Economische Monitor gepresenteerd, een rijk document, belangrijk als onderbouwing van voorstellen.

Inventarisatie financieel landschap tot € 1 miljoen

Het vinden van kapitaal is vaak doorslaggevend voor het succes van bedrijven. Om mkb'ers te helpen met de financiering van hun onderneming, is een inventarisatie gemaakt van financieringsmogelijkheden en via een fundingstool makkelijk ontsloten.

Human Capital Akkoord 2023 - 2026

De GMR, The Economic Board en provincie Gelderland zetten in op regionale samenwerking door een breed gedragen Human Capital Agenda. Deze agenda gaat ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden helpen met dit vraagstuk. Het Human Capital Akkoord is op 13 april 2023 door de drie organisaties vastgesteld.

Regionaal Expertiseteam Energie (REE) van start!

Na de kwartiermakersfase (februari-juni 2023) is het Regionaal Expertiseteam Energie (REE) op 1 juni officieel van start gegaan. De zomer is gebruikt om de eerste ondernemers te helpen met vragen en verdere contacten te leggen met bedrijvenverenigingen in de regio. Inmiddels hebben zeven gemeenten een subsidieregeling voor individuele bedrijven ingesteld en nog twee volgen spoedig. In de zomerperiode is een volledig REE-team geworven. Sinds 1 september is het REE op volle sterkte en worden bedrijven voorzien van energieadviezen.

Regionale huisvestingverordening 2024

Iedere gemeente is wettelijk verplicht iedere vier jaar een nieuwe huisvestingsverordening vast te stellen. Sinds jaar en dag maken we voor de hele regio gezamenlijk een huisvestingsverordening. De nieuwe huisvestingsverordening is per 1 januari 2024 ingegaan in de gemeenten van de GMR (met uitzondering van de gemeente Mook en Middelaar). De vernieuwde verordening omvat nieuwe regels voor de verdeling van sociale huurwoningen. Ook zijn in een aantal regiogemeenten - de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Duiven, Heumen, Montferland, Nijmegen, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar - afspraken gemaakt over de mantelzorgurgentie. De gemeenten Arnhem, Druten, Lingewaard, Montferland, Overbetuwe, Renkum en Wijchen blijven de mantelzorgurgentie voorlopig nog zelf verstrekken.

NOVEX-ontwikkelstrategie en Regio Arrangement “Meer landschap, meer stad”

2023 was ook het jaar waarin als gevolg van een nieuw kabinet er opnieuw ongeveer dezelfde afspraken moesten worden gemaakt. Er zijn zogenaamde NOVEX-gebieden ingesteld, dit zijn gebieden waar een bijzondere opdracht voor geldt waaraan het Rijk deelneemt. Met Foodvalley was al een samenwerking vanuit de Verstedelijkingsafspraken en nu moesten we samen een NOVEX-ontwikkelstrategie opstellen. Dit werd een soortgelijk document als de Verstedelijkingsafspraken die nog geen jaar oud waren. Voor de provincie Gelderland, voor de Gelderse variant van het Nationaal Programma Landelijk Gebied, moest een Regio Arrangement worden opgesteld. Dit document is alleen voor de GMR opgesteld en op onderdelen ook nader uitgewerkt. Om te benadrukken dat tussen de 3 beleidsdocumenten geen licht zit, is voor alle drie documenten dezelfde titel gebruikt “Meer landschap, meer stad”.

2024 | **Versterking samenwerking in de regio**

CONCEPT

Groene Metropoolcafe: GMR 2120, "Welkom in de toekomst".

Om de zichtbaarheid van de regio in Den Haag te vergroten, vond in januari de eerste editie van het Groene Metropoolcafé plaats. Spreker Tim van Hattum (WUR) liet zijn licht schijnen op hoe Nederland er in 2120 mogelijk uit kan zien. Voor de regio was inmiddels ook de uitwerking voor 2120 gereedgekomen. Een interessante visie die in de jaren ervoor met vele specialisten, bestuurders en stakeholders is opgebouwd.

Tijdens het Groene Metropoolcafé waren zo'n vijftig deelnemers aanwezig, waaronder enkele Kamerleden en vertegenwoordigers van de ministeries van BZK, IenW en EZ. Ons initiatief werd door de aanwezigen positief gewaardeerd. TEB heeft in 2024 ook nog een tweetal Haagse cafés georganiseerd onder de titel "Lifeport café".

Uitwerken mobiliteitsambities.

In onze regio is besloten een brede mobiliteitsvisie te maken, die naast CO_2-reductie ook doelen bevat zoals duurzaamheid, toegankelijkheid, verkeersveiligheid, actieve mobiliteit en bereikbaarheid. Dit is afgestemd op de nationale bereikbaarheidsdoelen en europese voorwaarden voor bekostiging van mobiliteitsmaatregelen. De visie en een samenhangend pakket maatregelen is vervat in het Regionaal Programma Mobiliteit (RMP). Het RMP kent twee hoofdonderdelen:1. het Koersdocument, dat de beleidsdoelen en hoofdlijnen beschrijft, en 2. de Agenda, waarin projecten gedetailleerd worden uitgewerkt. Het programma is opgedeeld in drie pijlers:

1. Schone mobiliteit & gedragsaanpak, gericht op elektrificatie van voertuigen en stimuleren van actief vervoer, OV en deelmobiliteit.
2. Lokale en regionale mobiliteitsnetwerken, met fysieke verbeteringen aan fiets- en wandelnetwerken, het OV en knooppunten om multimodaal vervoer te bevorderen.
3. Nationale en internationale corridors, voor verbetering van hoofdwegen en (inter-)nationale spoorverbindingen.

In het eerste kwartaal van 2024 is de Roadmap Logistiek vastgesteld. Daarin staat de inhoudelijke koers voor het integrale speerpunt logistiek van de opgaven Productieve, Verbonden en Circulaire regio, voor de resterende looptijd van de regionale agenda.

Regio Deal projecten van start

In 2024 is een start gemaakt met vrijwel alle Regio Deal projecten. Dit levert mooie samenwerkingsrelaties op. Voor het Regio Deal-voorstel Toekomstbestendig Bouwen zijn bijvoorbeeld met marktpartijen investeringsovereenkomsten onderteken om samen te investeren in toekomstbestendig bouwen. Samenwerking met kennisinstellingen vindt plaats in bijvoorbeeld het Regio Deal project Wijkgericht Werken en Built for Health. Binnen een jaar tijd zijn bijna alle projecten van start en subsidiebeschikkingen afgegeven. Ook een mooie samenwerking tussen TEB, provincie Gelderland en GMR.

Een nieuwe Regionale Agenda 2025-2028 en bezuinigingen

Bij de vaststelling van de regionale agenda en begroting 2025-2028 heeft het algemeen bestuur (AB) het dagelijks bestuur (DB) opdracht gegeven om met een meerjarig integraal voorstel te komen om kosten te besparen. Dit om de bijdrage van gemeenten aan de samenwerking te verminderen. Het DB heeft de vijf opgaven en het regiobureau vervolgens gevraagd met voorstellen te komen voor twee scenario's: een reductie van de inwonerbijdrage 2026 met 5% en met 10%. Er zijn besparingsmogelijkheden vastgesteld die leiden tot een reductie van de inwonerbijdrage van ongeveer 7% in 2026.

2025 | Van beleid naar realisatie

Zoals ieder jaar is ook in 2025 een congres georganiseerd, dit keer onder de titel "Verliefd op de regio". Deze titel gaf veel hilariteit, creativiteit en sfeer aan het congres en verwoordde ook mooi de doelstelling van 2025 en dat is, krachten bundelen in de regio om de grote opgaven waar we voor staan te kunnen realiseren.

Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

CONCEPT

Tijdens het bestuurlijk platform Productieve regio op 12 maart is het RPW unaniem vastgesteld; een belangrijke mijlpaal. De ambities zijn hoog en bijzonder aan dit RPW is het volledige besef van krappe ruimte voor uitbreiding van bedrijventerreinen. Dat we moeten schipperen met de ruimte toont de tweede Economische Monitor 2024/2025, hieruit blijkt onder andere dat werkgelegenheid een recordhoogte bereikte en ruimte en arbeidskrachten steeds schaarser worden.

Er zijn regionaal afspraken gemaakt over uitleglocaties, verdichting van bestaande bedrijventerreinen en prioritering van economische groei van de bekende clusters Health, High Tech/Semicon en Energy.

Cultuur en ontspanning komt tot realisatie van belevenissen en voorzieningen

Tijdens het Regiocongres op 14 februari ondertekenden Agnes Schaap (als opdrachtgever Ontspannen regio vanuit de GMR), Tobias van Elferen (wethouder Nijmegen) en Peter Drenth (provincie Gelderland) een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) Romeinen in Gelderland. Er ligt een heel programma ten grondslag aan deze SOK om ons Romeinse verleden beleefbaar te maken, dat nu wordt uitgevoerd.

Op 17 maart is het wandelroutenetwerk feestelijk geopend bij Kasteel Wijchen van 1.365 kilometer aan wandelroutes, keuzepalen en luisterverhalen, die onze regio met de buurregio's verbindt.

De rivier, je kunt er niet omheen! Een van de belangrijke verhaallijnen in onze regio is het water. In samenwerking met de IJsselvallei (Veluwe, Achterhoek en Salland) is er een belevingsconcept voor het derde Waterverhaal van Nederland opgesteld.

Op 16 juni was de afronding van het Meester-Gezel Leertraject. Een project waarbij tien talentvolle kunstvakdocenten in het basisonderwijs leren van tien ervaren kunstvakdocenten via het Meester-Gezel principe. Door dit leertraject kregen gezellen de kans om te leren van ervaren leermeesters uit het basisonderwijs.

Tot slot was er de eindpresentatie van "Trekt jouw initiatief volle zalen". De presentaties lieten zien dat een grote variëteit aan publiek is bereikt met de initiatieven. Heel inspirerend!

Uitvoeringsagenda Groen-blauw raamwerk en landelijk gebied gereed.

Alle colleges hebben in 2025 de Uitvoeringsagenda vastgesteld en is een start gemaakt met de gebiedsaanpakken. Door de provincie is ongeveer €1,2 miljoen beschikbaar gesteld voor een aantal groen-blauwe gebiedsaanpakken.

Woningbouw op koers!

Er is een nieuwe woningmarktmonitor opgeleverd met daarin de actuele cijfers over onze woningbouw. Onze regio heeft in de periode 2022-2024 de geplande aantallen uit de Woondeal gehaald! We zijn daarmee een van de weinige regio's in Nederland, die de afgesproken woningbouwaantallen realiseren. Gezien de stikstofproblematiek en ruimtegebrek in onze regio is dit niet eenvoudiger dan in andere regio's. Niet alleen de aantallen halen we, maar we realiseren voor het eerst onze doelen rond betaalbaar bouwen. De doelen om meer circulair te bouwen zijn nog niet gehaald. Het Regio Deal project Toekomstbestendig bouwen is erop gericht de ambitie om 50% circulair te bouwen in 2030 wel te halen.

RES 2.0

Energietransitie is een weerbarstig onderwerp, zeker ook in onze regio. Veel plezier hebben gemeenten van de PlanMER RES als belangrijke onderlegger voor besluitvorming over ruimtelijke inpassing van zonnevelden en windmolens. De RES 2.0 is in 2025 gereedgekomen voor besluitvorming. Nieuw is de verbreding naar het gehele energiesysteem, zoals de aandacht voor netbewust bouwen en netbewuste warmtetransitie.

Schaalsprong uitwerken in een Regionale Investerings Agenda (RIA)

In de regio zien we een schaalsprong op ons afkomen. De grote woningbouwopgave, de benodigde bijbehorende voorzieningen en bereikbaarheidsmaatregelen, de grote wateropgave in de regio, de stikstofaanpak en natuurherstelopdracht en dat heeft ook alles te maken met economische groei van de clusters. Om meer grip te krijgen op omvang en uitwerking van de schaalsprong en allemaal hetzelfde verhaal te vertellen is een Regionale Investerings Agenda gemaakt, samen met de provincie Gelderland en TEB. Het is de bedoeling om de grote opgaven zichtbaar te maken en andere partijen,

CONCEPT

binnen en buiten de regio, nadrukkelijk uit te nodigen bij te dragen aan het realiseren van de opgaven. Op 10 november heeft een oploop plaatsgehad met bijna 100 deelnemers van overheden, kennisinstellingen en bedrijven. Ook communicatief is dit verhaal breed gedeeld en verspreid.

Public Affairs in de regio

Om allemaal dezelfde kant op te werken is het ook nodig dat de mensen van public affairs van de verschillende organisaties als een team gaan samenwerken. De steden, TEB, provincie en GMR, om mee te beginnen hebben in 2025 veel gedaan om meer als team samen te werken, met een gezamenlijke agenda en een gezamenlijke lobbystrategie. De RIA is daarvoor een belangrijk document.

Een mooie samenwerking was bijvoorbeeld de Provada. We waren in juni voor het eerst als regio present op de grote vastgoedbeurs de Provada. Met een geheel circulaire stand en een mooi programma vonden interessante gesprekken en ontmoetingen plaats. Zo spraken we met marktpartijen en (Rijks)overheid over hoe we fastlane typegoedkeuring echt kunnen laten slagen. Ook spraken we over netbewust bouwen. Gemeente Arnhem zet hierin stappen vooruit, met slimme oplossingen en innovatieve aanpakken. Aansluitend ondertekenden gemeente Arnhem en Alliander een strategische samenwerking voor een duurzaam en toekomstbestendig energiesysteem. Tot slot werd een belangrijke samenwerkingsovereenkomst getekend met BAM Wonen en AM Gebiedsontwikkeling voor het Regio Deal-project Toekomstbestendig Bouwen. Een mooie stap, die de kracht van publiek-private samenwerking in de regionale woningbouw benadrukt.

3. Kwalitatieve evaluatie 2023

Door Nathalie Hugenholtz is in het voorjaar van 2023 een kwalitatief evaluatieonderzoek verricht met als hoofdvraag ”*In hoeverre worden binnen de huidige samenwerking de beoogde doelstellingen behaald”?* Het onderzoek leverde de volgende 4 aanbevelingen:

1. *Verhelderen construct van algemeen bestuur, dagelijks bestuur en Bestuurlijke Opgaveteams (BOT’s)*

De gedachte dat de inhoudelijke aansturing vanuit de BOT’s plaatsvindt en met name de bedrijfsvoering vanuit het dagelijks bestuur en algemeen bestuur leidt in de praktijk tot veel onduidelijkheid waar wat nu wordt geagendeerd. Zo is onduidelijk welke eindverantwoordelijkheid het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur dragen als zij geen tot weinig relatie met de inhoud hebben. Vanuit de BOT’s gaan bijvoorbeeld rechtstreeks inhoudelijke stukken voor besluitvorming richting colleges en raden, buiten het AB en DB om. Leden van de verschillende BOT’s zijn enthousiast over het functioneren van het BOT, daar vinden het meest inhoudelijke werk plaats, maar niet BOT leden hebben een gevoel van afstand.

Om dit probleem te ondervangen sluiten vanaf 2024 Bestuurlijke Opdrachtgevers aan bij (een deel van) de vergaderingen van het DB. Daarnaast stuurt voortaan het DB, na behandeling, de stukken naar colleges en raden voor besluitvorming. Om de snelheid erin te houden is er niet voor gekozen het AB deze rol te geven.

Elk BOT besprak met het eigen Bestuurlijk Platform de wijze van betrokkenheid en verbetervoorstellen om iedereen aangehaakt te houden.

2. *Indeling van de opgaven en integraal werken*

Met de groei van het aantal speerpunten binnen de vijf opgaven en de ‘cross-overs’ tussen de opgaven blijkt de huidige indeling van de opgaven niet meer goed houdbaar. Steeds vaker zijn meerdere opgaven betrokken bij een vraagstuk en dat leidt tot verwarring over bijvoorbeeld in welk BOT zaken besproken moeten worden. Ook de huidige financieringsstructuur past niet langer meer bij deze ontwikkelingen. Dit vraagt erom dat voor de agenda 2025-2028 de indeling van de opgaven heroverwogen moet worden en er daarbij opnieuw gekeken moet worden naar de organisatie- en financieringsstructuur.

Er is niet voor gekozen om de indeling te veranderen maar wel een hulpconstruct, in de vorm van een ”integratie-tafel” in te voeren. Naast regie voeren op de regionale ruimtelijke opgaven is er behoefte aan een tafel waar ook thema’s met integrale vraagstukken besproken worden. Voor onderwerpen die

CONCEPT

zich daarvoor lenen, zoals het RPW en RMP is een integratie tafel georganiseerd. Het doel van de integratietafel is voor dergelijke onderwerpen:

- 1. regie voeren op regionale ruimtelijke opgaven met contact met alle overheidslagen
- 2. brede integrale thema's bespreken en hierover adviseren.

In 2024 zijn drie keer integratie-tafels gehouden en na een korte evaluatie van deze tafels is besloten deze op details te verbeteren maar wel als integratie-platform door te zetten.

Financieel is in de nieuwe Regionale Agenda 2025-2028 de structuur vereenvoudigd door voor 4 jaar, de duur van de regionale agenda, één opgaveovereenkomst op te stellen. Financieel-technisch gezien is een vereenvoudiging doorgevoerd door de opgaven nu volgens de BBV onder 1 programma onder te brengen.

3. *Organisatie van voldoende personele capaciteit voor de regionale opgaven*

Door de verschillende opgaven en het grote aantal speerpunten daarbinnen komt er wat betreft de uitvoering ervan ook steeds meer werk op de gemeenten af. Bijvoorbeeld het begeleiden van gebiedsontwikkelingen, het voorbereiden van uit te voeren mobiliteitsmaatregelen en werk dat uit de RES voortkomt. Voor gemeenten is het vaak problematisch dit werk uit te voeren door gebrek aan personele capaciteit. Daarbij is het ook vaak problematisch voor gemeenten om capaciteit te leveren voor bijdragen aan de regionale werkzaamheden. De organisatie van voldoende personele capaciteit om ambities te kunnen blijven realiseren zal nadrukkelijk moeten worden opgepakt.

Door de ambtelijk opdrachtgevers van de 5 opgaven is deze handschoen nadrukkelijk opgepakt. Per opgave is de benodigde personele capaciteit geïnventariseerd en afgesproken minstens eens per jaar deze inventarisatie uit te voeren. Er is inmiddels een projectleiderspool ingesteld die helpt bij de versnelling van de woningbouw en dit construct zal naar verwachting naar behoefte nog verder worden uitgebouwd de komende jaren.

4. *Elke gemeente moet baat hebben bij de regionale samenwerking*

Het is belangrijk dat iedere gemeente de samenwerking binnen de GMR als een meerwaarde ervaart. Hoewel het de wens is om per gemeente transparant te kunnen zijn over kosten en opbrengsten, gaat het bij succesvolle regionale samenwerking er ook om dat juist het belang van de regio voorop wordt gesteld. Vanuit het idee dat op de langere termijn winst voor de regio ook winst is voor alle in de regio deelnemende partijen. Ook als de verdeling van de opbrengsten op de korte termijn wellicht niet evenredig verdeeld is over alle gemeenten. Dat vraagt een investering op het versterken van deze regionale 'mindset'. Desondanks moet in de volgende regionale agenda voldoende aandacht zijn voor een goede verdeling van baten over alle gemeenten om hen te blijven binden aan de GMR.

Na een discussie over dit onderwerp in 2024 tijdens Regio Ontmoet is besloten om voor de nieuwe Regionale Agenda, naast de kwartaalrapportages, periodiek per onderdeel van de Regionale Agenda de stand van zaken te tonen. Bij de Tussenrapportage 2025 is voor de eerste keer deze verantwoording per onderdeel van de Regionale Agenda opgeleverd.

5. Toetsing aan criteria conform artikel 36 Gemeenschappelijke Regeling

In de toelichting bij artikel 36 van de Gemeenschappelijk Regeling is in 2021 het volgende geschreven om de verplichte evaluatie richting te geven.

Bij de evaluatie zullen (in ieder geval) aan de volgende criteria getoetst worden:

1. *de slagvaardigheid van de samenwerking, kan er adequaat worden gereageerd op voorkomende opgaven en uitdagingen (bv. doorlooptijd);*
2. *de verhouding tussen de bereikte resultaten enerzijds en de bestuurlijke en ambtelijke inzet anderzijds;*
3. *de vraag of de gemeenteraden zich voldoende herkennen in het proces van samenwerking;*
4. *de kwaliteit van de gemeenschappelijk geformuleerde regionale agenda;*
5. *de positie die het samenwerkingsverband inneemt richting zijn strategische partners (provincie, The Economic Board / triple helix, Rijk en EU);*

CONCEPT

6. *maximale administratieve eenvoud ('lean and mean').*

In de vergaderingen van dagelijks bestuur en algemeen bestuur (november 2025) is dit onderwerp van gesprek geweest en is door de leden getoetst aan bovenstaande criteria.

1. *Slagvaardigheid van de samenwerking*.
   Adequate en gerichte informatie aan alle betrokkenen is van groot belang. Duidelijkheid geven over de noodzakelijke besluitvormingsstappen, de rol van het algemeen bestuur, de colleges en de gemeenteraden en voldoende ruimte om tot besluitvorming te komen is daarbij essentieel. Dit leidt tot vertrouwen en verbinding. Dit is temeer van groot belang omdat bij de start bewust de keuze is gemaakt om de samenwerking, met uitzondering van de recent gegeven bevoegdheid om subsidies te verstrekken, de besluitvormende bevoegdheden bij de gemeenten te laten. Naast heldere formele structuren is een stevige informele basis waarin verbinding en vertrouwen aanwezig zijn van groot belang.
   De resultaten in de eerste jaren hebben vooral bijgedragen aan een gezamenlijk beeld van de toekomst van de regio. Vanuit de opgaven en in samenwerking met partners zijn vooral de nodige plannen gemaakt, waarbij regelmatig is ingespeeld op actuele ontwikkelingen. Neem de inkoop van gas, of het oppakken van onderwerpen, zoals landbouw, vanwege actuele redenen. We komen nu in de fase van de uitvoering van de plannen. De nieuwe regionale agenda 2025-2029 gaat uit van een nieuwe fase in de samenwerking: de focus ligt nu op uitvoering. Uitvoering die voor een belangrijk deel door de gemeenten zelf, waar mogelijk en nodig met ondersteuning vanuit het regiobureau, wordt opgepakt.

2. *De verhouding tussen de bereikte resultaten enerzijds en de bestuurlijke en ambtelijke inzet anderzijds.*
   De tussentijdse evaluatie laat tevredenheid zien over hetgeen in de eerste paar jaar is bereikt maar laat anderzijds ook zien dat er ongeduld is over het resultaat. De uitvoering van de actuele regionale agenda 2025-2029 zal de, vooral door de gemeenteraden gevraagde evenwichtig over de regio verdeelde ‘return on investment”, moet leveren. Dan komt het moment dat raadsleden, bedrijven en inwoners resultaten gaan zien van de bestuurlijke en ambtelijke inspanningen in de achterliggende jaren.

3. *Herkennen gemeenteraden zich voldoende in het proces van samenwerking?*
   Waar het gaat om de betrokkenheid en gedeeld eigenaarschap van de gemeenteraden is er nog ruimte om stappen te zetten. Dit is niet alleen een uitdaging voor het regiobureau maar ook voor de colleges omdat bestuurders van grote betekenis zijn voor het onderhouden van regionale samenwerking. De regio blijft investeren in en zoeken naar (informele) ontmoetingen om daarmee het vertrouwen in de samenwerking te versterken. Deze ontmoetingen kunnen worden ingestoken vanuit één van de vijf opgaven maar ook regio breed zijn. De verwachting is verder dat nu in 4 deelgebieden wordt gewerkt in gebiedsprocessen de (achterliggende) inzet van de regioorganisatie dichter bij de gemeenteraadsleden komt te staan.
   In dit licht passen ook de afspraken die tussen het dagelijks bestuur en de RegioAgendacommissie zijn gemaakt over het versterken van de onderlinge uitwisseling.

4. *Kwaliteit van de gemeenschappelijk geformuleerde regionale agenda.*
   De nieuwe Regionale Agenda 2025-2028 is door gemeenten goed ontvangen. De zienswijzen hebben aanleiding gegeven tot enkele inhoudelijke aanpassingen. Uit de zienswijzen bleek ook dat het opstellen van deze agenda een goed doorlopen proces is geweest. Er zijn niet veel inhoudelijke opmerkingen gemaakt en men onderschrijft de samenwerking op de in de agenda beschreven terreinen. We concluderen hieruit dat het samenspel van de portefeuillehouders in en tussen de bestuurlijk platforms goed verloopt en dat de regionale ambities worden gedeeld. Er zijn vooral opmerkingen gemaakt over de gemeentelijke bijdragen aan het regiobureau en de opgaven. Gezien het moeilijke jaar 2026 voor gemeenten is in de begroting 2026 7% op de kosten bespaard om zo de inwonerbijdrage te kunnen verlagen. Ook dit proces is soepel verlopen.

5. *Positie die het samenwerkingsverband inneemt richting zijn strategische partners (provincie, The Economic Board / triple helix, Rijk en EU).*
   De kwalitatieve evaluatie leert ons dat de positie die de GMR inneemt ten opzichte van partners sterk is verbeterd en dat aanzienlijke vooruitgang en successen zijn geboekt. Zeer recent is op initiatief van de GMR de samenwerking op het gebied van lobbykracht met de

provincie Gelderland, The Economic Board en de gemeenten Arnhem en Nijmegen verstevigd.
De regio Arnhem-Nijmegen is, na het opheffen van de Stadsregio, weer terug op de landelijke kaart. De GMR is verbonden aan vele landelijke structuren zoals de NOVEX. De relaties zijn hersteld met de andere metropoolregio's en andere verbanden op sectoraal gebied. Op Europese schaal is heel specifiek gekozen voor twee netwerken om actief in te zijn, ICLEI en POLIS. ICLEI is een wereldwijd netwerk van steden en regio's, breed georiënteerd met een mooie positie binnen de EU Commissie. POLIS is het bekendste mobiliteitsnetwerk in Europa. Na het afstoten van het kantoor in Brussel heeft de regio een vaste standplaats in Brussel gehuurd.
Met de regionale investeringsagenda (RIA) (samen met de provincie Gelderland, The Economic Board en partners) tilt de regio de samenwerking naar een hoger niveau en is de regio daarmee klaar voor de schaalsprong voor een gezonde groene groei.

6. Maximale administratieve eenvoud ('lean and mean').
Het basisprincipe *transparant* sluit ook aan bij de gewenste administratieve eenvoud. Feit is echter dat een regionaal samenwerkingsverband op grond van de Wet gemeenschappelijke regeling zich geconfronteerd weet met nagenoeg dezelfde wettelijke en administratieve eisen en verplichtingen als gemeenten. Met de groei in menskracht en financiën vragen deze ontwikkelingen om continue aandacht en doorontwikkeling van de administratieve organisatie. De inzet op maximale eenvoud en transparantie over de inzet van de gemeentelijke middelen (geld en menskracht) staat onverminderd hoog op de agenda. Dit vraagt de nodige (extra) inzet.

CONCEPT

Bijlage 1 | producties en activiteiten

Deze bijlage geeft een overzicht van de producties die door de vijf opgaven van de Groene Metropoolregio zijn opgeleverd in samenwerking met de deelnemende gemeenten en partners. Deze producties hebben de instemming gekregen van het Bestuurlijk Platform van de opgave en, afhankelijk van het onderwerp, van het dagelijks en/of algemeen bestuur. Deze producties zijn aangeboden aan de colleges van de gemeenten en aan betrokken partners. Een aantal documenten heeft vervolgens het gemeentelijk besluitvormingsproces (college en zo nodig gemeenteraad) doorlopen.
Ook is een indicatief overzicht opgenomen van een aantal activiteiten die door de GMR zijn verzorgd of waaraan regiobureau of opgave een actieve bijdrage heeft geleverd.

Vanuit het Regiobureau worden periodiek de volgende documenten geleverd:
- Regionale Agenda (2022, 2023-2024, 2025-2029).
- Begroting, Jaarrekening en Tussenrapportage.
- Kwartaalrapportages (sinds 2022).

Daarnaast vraagt landelijke wetgeving en de Gemeenschappelijke Regeling van de regio tot het opstellen van en geactualiseerd houden van verordeningen en regelingen.
Verder is er in 2022 met de provincie Gelderland en The Economic Board een Bestuursakkoord 2022-2032 gesloten en de Regio Deal' Gezonde groene groei' gestart.

Door het regiobureau worden jaarlijks o.m. de volgende activiteiten georganiseerd:
- Regioreis voor bestuurders.
- Bezoek European Week of Regions and Cities (EWRC) in Brussel.
- Regiocongres (februari van elk jaar voor eenieder die betrokken is bij de regionale samenwerking).

Opgave Groene groeiregio

Producties

- De Woondeal en de meest recente actualisatie Woondeal 2.1 (2025).
- De Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley (2021 door alle gemeenteraden vastgesteld) en de opvolger daarvan het NOVEX-Ontwikkelperspectief (2023).
- Het regioarrangement 'Meer Landschap, Meer stad' uit 2023 i.s.m. de provincie Gelderland.
- Vier gebiedsprogramma's: Veluwezoom, Middengebied, Liemers en Rijk van Nijmegen (2024/25)
- Jaarlijkse woningmarktmonitor.
- Driejaarlijkse grootschalige woningbehoefte onderzoeken.
- Afsprakenkader "Een thuis voor iedereen" (2023). Gaat in op de huisvestingsbehoefte en verdeling voor speciale groepen op de woningmarkt.
- Groene Metropoolregio 2120, een lang termijnperspectief voor de (ruimtelijke)ontwikkeling van de GMR, gebaseerd op het natuurlijke systeem van onze regio, samen met de WUR.
- Met de Commissie voor Rijksadviseurs een onderzoek opgeleverd naar betekenis van 'Water en Bodem Sturend in de GMR" (samenwerking met Ontspannen regio).
- Onderzoek huisvestingsbehoefte van arbeidsmigranten (2024).
- Circulaire impactladder. Vormt de basis voor de Regio Deal Toekomstbestendig bouwen.

CONCEPT

Activiteiten

- Is de Flexpool opgericht met Arcadis waarmee gemeenten (voor de gemeente, gratis) advieswerk konden inkopen voor complexe en vastgelopen woningbouwprojecten. De Flexpool is inmiddels opgegaan in de Projectleiderspool.

- Diverse subsidie aanvragen gecoördineerd en inhoudelijk voorbereid; de aanvragen zijn via de gemeente zelf gegaan o.a. WoKT en WoMo (samen met Verbonden regio), WBI.

Opgave Verbonden regio

Producties

- Ambitiedocument 'Duurzame Mobiliteit en Bereikbaarheid uitgewerkt. Deze is begin 2025 geactualiseerd via de oplevering van het Regionaal Mobiliteitsprogramma (koersdocument + agenda). In het najaar van 2025 zal worden gestart met een uitvoeringsprogramma.
- Position paper Regionaal Openbaar Vervoer en bijbehorende Ambitienetwerk-kaart (2024). Hierbij hebben we aangegeven hoe wij aankijken tegen het toekomstig OV. Naast een robuust HOV-netwerk, HOV en regionale treinen, is in de position paper ook nadrukkelijk aandacht gevraagd voor behoud van de lijnen in de meer landelijke kernen van onze regio. In de nieuwe aanbesteding voor het OV in onze regio zijn een groot aantal van onze wensen overgenomen.
- Mobiliteitspakket voor nieuwe woonlocaties (2025). Gemeenten konden tot 31 augustus 2025 aanvragen bij het Rijk indienen. Tien gemeenten deden dat, goed voor € 200 miljoen aan voorstellen. Arnhem en Nijmegen dienden aanvullend een pakket in voor grootschalige woningbouwlocaties (incl. gebiedsbudget van € 150 miljoen).
- De regio coördineert het meerjarenprogramma Slim & Schoon Onderweg. Binnen het programma zijn een aantal producten opgeleverd en/of acties uitgezet:
  - Oplevering A12 druktemeter
  - Succesvolle fiets-challenges in de Liemers en campagnes bij werkgevers om het fietsen te stimuleren.
  - In 2023 is na een aanbesteding het nieuwe team Werkgeversaanpak gestart, bestaande uit twee mobiliteitsmakelaars en twee projectleiders.
  - Onderwijsaanpak Arnhem-Velp en Heijendaal.
  - De campagne "Ik ben een deelgenoot".
  - In 2025 is een start gemaakt met de bewonersaanpak.
- Nieuw regionaal multimodaal model.
- Visie op deelmobiliteit.
- Een 10-puntenplan voor mobiliteitsmaatregelen rondom de A325.
- Koersdocument Zuidflank (2025). Er is ingestemd met de tien belangrijkste mobiliteitsopgaven en men gaf groen licht voor het maken van een InvesteringsAgenda.
- De Strategische agenda mobiliteitshubs. Op basis hiervan zijn een aantal deeluitwerkingen uitgevoerd:
  - pre-verkenningen in Malden, Beuningen, Arnhem-zuid, Elst, Waterberg, IPKW en Zevenaar-Oost
  - Verkenning naar de kansrijkheid Hubs in relatie tot Toeristische Overstappunten (TOP's).
- Aantal verkenningen doorfietsroutes:
  - Veluwewaalpad
  - Huissen-Arnhem
  - Wijchen-Oss
  -Doetinchem-Zevenaar-Emmerich
- Onderzoek naar de bereikbaarheidsongelijkheid in onze regio.
- Studie gelijkvloerse overwegen in de Liemers
- Verkenning naar de spoorlijn Geldermalsen-Tiel-Elst-Arnhem.
- Op het gebied van verkeersveiligheid is:
  - een inventarisatie naar het landbouwverkeer uitgevoerd
  - Onderzoek opgeleverd naar de verkeersveiligheid rondom scholen.
  - Prioritaire knelpunten per gemeente in kaart gebracht.

Activiteiten

- Lobby vanuit de GMR heeft geleid tot BO-MIRT afspraken voor het starten van:
- MIRT-onderzoek corridor spoor Utrecht-Arnhem-Duitse grens
- MIRT-onderzoek spoorkruising Arnhem-Oost
- MIRT-onderzoek GNOE

CONCEPT

- Netwerkanalyse Arnhem-Nijmegen-Foodvalley.
- In 2024 zijn 2 nationale congressen georganiseerd: het Mobilitycongres en het nationaal Verkeerskundecongres.

Opgave Productieve regio

Producties

- Economie van de Toekomst
- Human Capital Agenda samen met TEB en provincie
- Human Capital Akkoord samen met TEB en provincie; nu gekoppeld aan regiodeal.
- Monitor RPW en RPW Werklocaties 2021-2024 (inclusief alle ondersteunende onderzoeken)
- Economische Monitor 2023
- Economische Monitor 2024-2025
- Monitor RPW en RPW 2025-2028 (inclusief bijbehorende onderliggende onderzoeken rondom thema's zoals circulaire economie, energietransitie, herstructurering, mobiliteit etc.)
- Speerpunt MKB.
- Inventarisatie behoefte en aanbod.
- Ontwikkeling Regiolink
- Speerpunt Logistiek
- Position paper logistiek
- Roadmap integrale logistiek 2024
- Inventarisatie duurzame brandstoffen in GMR
- Locatiestudie Hubs
- Bovengemiddeld knooppuntenplan Nijmegen (i.s.m. Verbonden regio)
- Onderzoek naar circulaire bouwhubs door de HAN (i.s.m. Circulaire regio)
- Ondernemersgedreven pilot laadinfrastructuur

Activiteiten

- Speerpunt MKB 5 cursussen voor ondernemers Toekomstgericht Werken samen met Qredits.
- Werkbezoek EZ circulaire bedrijventerreinen
- Diverse bestuurlijke werkbezoeken (o.a. Connectr, Jazo)
- Diverse workshops bij landelijke congressen en bijeenkomsten (werklocaties)
- Tweemaal eindcongres Economische Monitor
- Twee radenbijeenkomsten RPW
- Economie 2120 samen met WUR
- Masterclass Schoon en Emissieloos bouwen (i.s.m. Verbonden regio)
- Samenwerking met Ministerie van IenW in het kader van de MIRT goederenvervoercorridors (programma Topcorridors) (2023) (i.s.m. Verbonden regio)
- Participatie in onderzoekstraject Low Impact Last mile logisticS (LILS) (2024) (i.s.m. Verbonden regio)
- Inzet van Logistiek makelaars in samenwerking met provincie

Opgave Circulaire regio

Producties

- RES 1.0, Uitvoeringsplan RES, Plan MER RES, herijking RES 1.0, RES 2.0, voortgangsrapportages
- Regionaal Uitvoeringsplan warmte
- Regionaal Uitvoeringsplan Energiesysteem

CONCEPT

- Kader aanbesteding kwaliteitsbudget landschap en ecologie RES
- Handreiking ruimtelijk inpassen middenspanningsruimtes
- Handelingsperspectief Netbewuste bedrijventerreinen
- Rapport IF technology geothermie LOAN
- Opzet Regionaal Expertiseteam Energie (REE) in samenwerking met VNO/NCW
- Opzet en rapportages CO_2-monitoring
- Strategie en beheer inkoopcontracten elektriciteit en gas voor regiogemeenten
- Manifest Circulaire Economie in de GWW-sector
- Gemeentelijke licenties Duspot digitale materialenmarktplaats
- Handreiking circulair inkopen GWW
- Samenwerking Circulaire GWW met marktpartijen (6 overeenkomsten)
- Deelname gemeenten aan Convenant Schoon en Emissieloos Bouwen
- Rapport Circulaire Impactladder 2022 en voortgangsrapportage
- Handreiking aanbesteden met Circulaire Impactladder
- Programma Conceptueel Circulair Bouwen 2023-2030 (incl. actualisatie)
- Regiodeal aanvraag Toekomstbestendig Bouwen
- Ondersteuning Regiodeal aanvragen Lifeport Cool Lab en Soil Valley
- Innovatieproject klimaatadaptatie park Lingezegen
- Quick Scan Hoogwaardige verwerking reststromen (RHDHV)

Activiteiten

- Opzet en bijdragen aan 2 intervisiegroepen circulair inkopen
- 4 praktijkdagen Circulaire GWW + diverse kennisbijeenkomsten
- Ondersteuning aanvraag en deelname Engage4Bio (circulair textiel)
- Diverse bestuurlijke werkbezoeken (o.a. AVR, ARNB.V. DAR, Hooijer, Interchem, De HER)
- 2 netwerksessies klimaatadaptatie
- 2 leergangen circulair & conceptueel bouwen
- 4 masterclasses Toekomstbestendig bouwen
- 3 jaarevents ‘Op weg naar een Circulaire Topregio’
- Aanvraag en Baseline-report EU-project Pathways2Resilience i.s.m. Soil Valley

Opgave Ontspannen regio

Producties

- Ambitiedocument en uitvoeringsprogramma verhaallijnen en de uitvoering daarvan:
    - Uitwerking “derde waterverhaal”
    - Masterplan “Romeins verleden in Gelderland” met financiering van de basisorganisatie en uitwerking daarvan

CONCEPT

- Groen-blauw raamwerk en landelijk gebied:
    - Rapport “Vervlochten regio” met daarin een visie op het groen-blauw raamwerk in onze regio,
    - een doorrekening daarvan door Wing en Touw op doelbereik en kosten
    - Uitvoeringsagenda Groen-blauw raamwerk en landelijk gebied met als concrete resultaten:
        - 5 lopende gebiedsaanpakken, waarin met partners gewerkt wordt aan de realisatie van het groen-blauw raamwerk;
        - Onderzoek ruimte voor recreatie (eind dit jaar afgerond);
        - In NOVEX verband: uitwerking van de recreatieve uitloopgebieden in de GMR en Foodvalley, de “Groene scheggen”;
        - Met opgave Groene groei: rapport Water en bodem sturend.
- Uitvoering Transformatievoorstel cultuur:
    - 10 innovatieve projecten hebben met subsidie vanuit dit Transformatievoorstel innovaties doorgevoerd in de culturele sector;
    - Cultuureducatie heeft in 3 gemeenten een extra impuls gekregen;
    - In het meester-gezel traject zijn drie “gezellen” opgeleid tot meesters in cultuureducatie;
    - Platform voor amateurkunst en vrijwilligers.

Activiteiten

- Uitbreiding wandelroutenetwerk GMR
- Vitaliteitsprogramma en daaruit voortvloeiend verschillende workshops en adviesgesprekken met ondernemers om vitaliteit in de sector te bevorderen
- Symposium ”Meer landschap” 4 juli 2025

CONCEPT

Bijlage 2 | Kengetallen

jaar	Inwoner-bijdrage Totaal	Regio-bureau	Verbond-en Regio	Productieve Regio	Circulaire regio	Ontspannen Regio	Groene groei Regio
2021	1,73	1,73*					
2022	5,96	1,73*	1,30	0,73	0,81	0,57	0,82
2023	7,47	2,57	1,49	0,94	0,91	0,62	0,94
2024	8,55	2,71	1,58	1,05	1,56	0,66	0,99
2025	9,01	2,77	1,59	0,92	1,63	0,92	1,18
2026	8,63	2,83	1,52	0,90	1,51	0,87	1,00

* De kosten worden gedekt uit de inwonerbijdragen en uit meerjarige subsidies.

Resultaat.

2021	381.012 positief
2022	320.957 positief
2023	364.316 positief
2024	434.658 positief
2025	

Met uitzondering van het jaar 2021 zijn deze bedragen, in overeenstemming met de GR, teruggestort naar de deelnemende gemeenten.

Personeel
Het regiobureau is in 2021 gestart als bouwteam met 10 medewerkers (op basis van het vastgestelde bedrijfsplan). Medio 2025 bestaat de vaste bezetting uit 34 medewerkers. Het grootste deel van de vaste bezetting is werkzaam voor de opgaven en een kleiner deel ondersteunend aan het primaire proces. Daarnaast wordt het primaire proces ondersteunt door inhuur bij gemeenten (personeelsdiensten en juridische zaken) en externen (administratie, specialistische expertise).
Elke opgaven kent naast de vaste bezetting een flexibele schil bestaande uit inleen vanuit de deelnemende gemeenten (in overeenstemming met de intenties van de regionale samenwerking) en detachering en inhuur.
De kosten voor vast personeel en inleen en inhuur worden gedekt uit de inwonerbijdragen en uit (meerjarige) subsidies.

Subsidies

CONCEPT

Sinds de start van GMR zijn **32** subsidies ingediend met een totale aanvraagwaarde van **€ 11.291.028**.
Inmiddels zijn **12**subsidies (aanvraagwaarde: € 4.089.631) vastgesteld (waarde € 3.055.566).
Daarnaast zijn er incl. mobiliteitsfonds **19** partners die een financiële bijdrage verstrekken, totale waarde **€ 4.803.681**

Totaaloverzicht per jaar

Jaar	subsidie totaal	externe middelen
2021	€ 605.639	€ 419.974
2022	€ 733.566	€ 1.594.356
2023	€ 1.528.546	€ 330.215
2024	€ 3.355.902	€ 1.948.749
2025	€ 3.648.395	€ 510.387

CONCEP